

מאי, 2018

שדרוג ההסכם לאזור הסחר החופשי עם קנדה 2018

ב- 28.5.2018 נחתם בקנדה ההסכם המשודרג לאזור סחר חופשי בין המדינות.

ההסכם המקורי לאזור סחר חופשי (אס"ח) בין ישראל וקנדה נחתם בשנת 1997.

ההסכם נפתח לדיונים בפברואר 2014 לבקשת קנדה לצורך שדרוג ההסכם, שנחשב למיושן. כך למשל, כלל ההסכם הישן הפחתות מכס על כל המוצרים התעשייתיים, אך הותר מכסים על מוצרי מזון וחקלאות רבים. כמו-כן, חסרים בהסכם פרקים שונים אותם מקובל להוסיף כיום להסכמי אס"ח. במהלך מו"מ הושם על ידי הצד הישראלי דגש על המטרות הבאות:

- הרחבת ההטבות החקלאיות ליצוא הישראלי.
- פישוט כללי המקור בהסכם.
- הכרות עם תחומים חדשים בהסכמי אס"ח (נושאי הסביבה, העבודה, והסחר האלקטרוני).

במסגרת המו"מ לשדרוג ההסכם, שונו או נוספו פרקים הבאים:

1. גישה לשווקים (הרחבת ההטבות בחקלאות ומזון וניסוח הטקסטים) - MA
2. כללי מקור (צמצום משמעותי של הכללים הספציפיים וניסוח הטקסט) - ROO
3. פרוצדורות מכס – פישוט סחר - TF
4. מגבלות טכניות לסחר - TBT
5. דרישות סניטריות ופיטוסניטריות – SPS
6. סחר וסביבה
7. סחר ועבודה
8. סחר אלקטרוני
9. קניין רוחני - IP
10. יישוב סכסוכים – DS
11. סחר ומגדר
12. עסקים קטנים ובינוניים - SMEs
13. פרקים מוסדיים - ניהול ההסכם והועדה המעורבת

את המו"מ ניהל המינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה והתעשייה, בשיתוף נציגים של משרדי ממשלה שונים, ביניהם: משרד החקלאות, המכס, משרד המשפטים, המשרד לאיכות הסביבה, משרד התקשורת, ומשרד החוץ

בפברואר 2018 הצדדים סיימו בהצלחה את המו"מ על שדרוג הסכם.

התוספת להסכם שנחתמה צריכה לעבור תהליך אשרור בשתי המדינות ועד שזה יסתיים - נמצא בתוקף ההסכם הישן (מצ"ב קישור) בלבד.

מאז יישום ההסכם, הסחר בסחורות בין המדינות גדל באופן משמעותי – מחצי מיליארד דולר לכמעט מיליארד דולר בשנת 2017. היקף היבוא בסחורות מקנדה לישראל ב-2017 נאמד ב-299.2 מיליון דולר והיצוא מישראל לקנדה ב-663.4 מיליון דולר.

להלן פירוט התוכן של ההסכם המשודרג לפי נושאים:

גישה לשווקים (הרחבת הטבות בחקלאות ומזון) – Market Access

במסגרת שדרוג ההסכם נדונו הטקסים של שני הפרקים הרלוונטיים לגישה לשווקים: National Tariff Elimination and Related Matters ו-Treatment and Market Access for Goods. כל מוצרי התעשייה פטורים ממכס במסגרת ההסכם המקורי משנת 1997, ולכן השדרוג עסק במ"מ על ההטבות הנוספות במוצרי חקלאות ומזון. רשימות ההטבות הפכו מרשימות פוזיטיביות (ציון המוצרים עליהם ניתנת הטבת מכס או פטור ממכס) לרשימות נגטיביות (ציון מוצרים עליהם אין כל הטבה או ניתנת הטבת מכס חלקית, כאשר כל המוצרים שאינם מצוינים פטורים ממכס).

קנדה לא נתנה הטבות מכס חלקיות לישראל, ולכן המוצרים שיגיעו לקנדה מישראל יקבלו פטור מלא ממכס או לא יזכו להטבה כלל. בנוסף לפטורים מלאים ממכס ישראל גיבשה רשימת מוצרים בהם יינתנו לקנדה הטבות חלקיות בצורת מכסות או הנחות בתשלום המכס.

יצוא לקנדה: מתוך 1646 שורות מכס (מוצרים או קבוצות מוצרים דומים) 1073 יהיו פטורות ממכס עבור היצואנים הישראלים בקנדה. הקנדים שמרו במיוחד על האינטרסים שלהם בסקטורים של חלב ובשר. מוצרי עוף והודו כשרים מישראל לא קיבלו הטבה משמעותית, למרות הדגש שהושם עליהם במ"מ. יש לציין שמוצרים אלה אינם זוכים להטבה מול אף אחד משותפי הסחר של קנדה עימם יש לה הסכם מסוג זה.

יבוא לישראל: סך הכל מתוך 1430 שורות מכס 799 שורות מכס יהיו פטורות ממכס ו-106 קיבלו הטבה חלקית עבור היצואנים מקנדה בכניסה לישראל. ישראל העניקה פטורים או הנחות למוצרים כגון דברי מאפה, פירות יער, מוצרי דגה ובשר מסוימים, שמנים, ירקות ופירות מעובדים. מכסות פטורות ממכס ניתנו בין היתר במוצרים הבאים: 900 טון תפוחים, 400 טון אגסים, 400 טון חומוס, 2800 טון לסוגים שונים של תפוא"א, 300 טון בצלים, 125 טון שום, 550 טון ירקות קפואים, 1000 טון פירות יבשים, 300 טון צימוקים, 60000 ליטר יין ועוד.

כללי מקור – Rules of Origin

כללי המקור הספציפיים שודרגו באופן משמעותי (מ-77 עמודים בהסכם הישן ל-18 עמודים בהסכם המשודרג). המטרות שהושגו: הפיכת הניסוח של הכללים לפשוט יותר להבנה, גיבוש כללים כוללים יותר עבור קבוצות מוצרים, לעומת כללים שונים עבור מוצרים בודדים, וקביעת כללי מקור ליברלים יותר במרבית המוצרים.

כללי המקור הוגמשו ויצואנים ישראלים שבעבר אולי לא עמדו בכללי המקור של ההסכם ולא יכלו לייצא לקנדה נכנסו לתכולה של ההסכם. גמישות נוספות שנוצרה כתוצאה מהשדרוג היא האפשרות לבצע עיבודים מזעריים בכמה מדינות מבלי לאבד את מעמד המקור, הדבר מייצר תשתית נכונה להתנהלות הגלובאלית של המפעלים ומרחיב את יכולות התמרון של היצואנים הישראלים. בנוסף, נבנה מתווה תהליכים לקידום הקומונלציה עם ירדן, פתח לשילוב בין התעשיות הישראליות והירדנית ביצוא לקנדה.

פרוצדורות מכס – פישוט סחר – Trade Facilitation

בשנים האחרונות מרכיב הלוגיסטיקה במחיר של העסקה הולך ונהיה יותר גבוה ועיכובים לוגיסטיים מביאים לתשומות מאוד יקרות ללקוחות של היצוא הישראלי. במסגרת הפרק וודאנו שהתהליכי

השחרור ותהליכי המכס יהיו מקלים על מנת למנוע עיכובים של הסחורה הישראלית במדינת היעד. גם של הסחורה הקנדית פה תהנה מתהליכים מתקדמים שיינתנו על ידי המכס הישראלי.

Technical barriers to trade (TBT) – מגבלות טכניות לסחר

פרק זה חל על הכנה, אימוץ והחלה של תקנים, תקנות טכניות ונהלי הערכת התאמה של גופים ממשלתיים לאומיים אשר עשויים להשפיע על הסחר בין המדינות. הפרק מבוסס על ההוראות של הסכם WTO בדבר חסמים טכניים לסחר (הסכם TBT) אשר שולבו בפרק והפכו לחלק מההסכם.

הצדדים התחייבו לשתף פעולה בתחומי התקנות הטכניות, התקנים, המטרולוגיה, נהלי הערכת התאמה, מעקב בשווקים או פעילויות פיקוח ואכיפה על מנת להקל על ניהול הסחר בין הצדדים ולשקול לנהל מו"מ על הסדרים נוספים בתחום הזה.

הפרק מכיל התחייבויות רבות בעניין שקיפות, בין היתר, מתן אפשרות לאדם מהצד השני להשתתף באותו תנאים לאנשיו-שלו בהליך ההתייעצות לפיתוח תקנות ונהלי הערכת התאמה (באם מתקיים הליך פתוח לציבור). חובה ליידע לצד השני על שינויים בתקנות ונהלי הערכה וחובת פרסום של כל התקנות ונהלי הערכה באתרים רשמיים.

Sanitary and phytosanitary (SPS) measures – אמצעים סניטריים ופיטוסניטריים

פרק SPS מיועד למנוע כי אמצעים להגנה על בריאות של אדם, בעלי חיים או צמחים – יהפכו למגבלת סחר. בפרק הצדדים מאשרים את התחייבויותיהם לפי הסכם SPS ששני הצדדים חתומים עליו במסגרת WTO.

הצדדים מביעים נכונות לשתף פעולה בנושאי SPS גם ברמה לאומית, כמו כן בפורומים רב-צדדיים ובגופים בינלאומיים. ברמה לאומית שיתוף הפעולה וחילופי המידע יתקיימו בין הרשויות המוסמכות של כל צד (בישראל – משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הבריאות).

ישראל וקנדה התחייבו להליך מהיר ויעיל, ככל הניתן, של טיפול בכל סוגיה סניטרית ופיטוסניטרית על מנת למנוע שיבוש בלתי מוצדק של הסחר בין המדינות.

Intellectually property (IP) – קניין רוחני

מדובר בפרק מצומצם יחסית, בו הצדדים אישרו את זכויותיהם והתחייבויותיהם על פי הסכמי קניין רוחני בינלאומיים ששני הצדדים להם, כולל הסכם TRIPS ב-WTO. עם זאת, ישראל וקנדה שמו דגש בהסכם על כך שקיימת להן הזכות להשתמש בגמישויות שנקבעו בהסכם TRIPS, כולל אלה הקשורות להגנה על בריאות הציבור, ובפרט קידום הגישה לתרופות לכל.

הצדדים הסכימו לשתף פעולה ולשתף מידע כדי לבלום תופעות של גניבת זכויות יוצרים והפרת סימני מסחר ולאכופ זכויות קניין רוחני בהתאם לדין של כל צד.

על מנת לאפשר שקיפות בעניין הגנה והאכיפה של זכויות קניין רוחני, הצדדים התחייבו לפרסם או להגיש בדרך אחרת את החוקים, התקנות והנהלים שלהם המתייחסים לזכויות קניין רוחני כולל, במידה הנדרשת על ידי הדין המקומי, חוקים ותקנות שהצד מציע לאמץ או לתקן כדי לאפשר לכל גורם המעוניין למסור תגובות.

סחר ועבודה

ההסכם עם קנדה כלל, לראשונה מבחינת ישראל, פרק בנושא סחר ועבודה. הפרק מהווה, מבחינת ממשלת קנדה, נדבך חשוב במודל הסכמי האס"ח שלה, כאמצעי "לאזן" את החשיפה המוגברת של יצרנים מקומיים לתחרות זרה עקב הורדת מכסים וצמצום חסמים אחרים לסחר החופשי. הפרק אמור לקדם זכויות עובדים במדינה שותפת הסחר של קנדה, ולדאוג לעקרון – leveling the playing field – דהיינו מניעת יתרון תחרותי לא הוגן בסחר עקב אי שמירה על עקרונות מרכזיים של דיני עבודה או אי אכיפתם בפועל.

ישראל וקנדה התחייבו בפרק זה שהחקיקה המקומית של כל אחת מהמדינות תשקף את עקרונות ה- ILO (International Labour Organization) בתחומים כמו זכות ההתאגדות, מניעת עבודת ילדים ועבודה בכפייה, זכויות מינימליות בתעסוקה, זכויות עובדים זרים ועוד. כמו כן, ישנה מחויבות שלא לסטות מרמת ההגנה בחקיקה במטרה להגביר סחר או השקעות בין המדינות, וכן לדאוג לאכיפה יעילה של החקיקה המקומית בתחום.

המנגנון שהוסכם מול קנדה הוא "עם שיניים", הכולל אפשרות לבקש התייעצויות ברמת שרים ואף להקים פאנל ליישוב סכסוכים, במידה ואחת המדינות סבורה שמתקיימת הפרה במדינה השנייה. תהליך יישוב הסכסוכים אמור להביא לגיבוש תכנית פעולה לתיקון העוולה, ואם ולא מצליחים להסכים על תכנית שכזו, או שצד אינו מיישם את התכנית – הצד השני יכול לדרוש שהפאנל יפסוק פיצוי כספי לטובתו. מטרת המנגנון איננה להרוויח מהפרת זכויות עובדים, כמובן, אלא לדאוג שלמדינות יהיה תמריץ חזק לשתף פעולה, במקרה של תלונה כנגדן.

העובדה שישראל הסכימה לפרק משמעותי בעניין זכויות עבודה משקפת את העובדה שישארל חקיקה מתקדמת מאוד בתחום דיני עבודה, אנו חתומים על אמנות ILO רבות וכן לממשלה מדיניות ברורה של יישום ואכיפה מוגברת של חוקי העבודה. עם זאת, דאגנו "לאזן" את העקרונות הנ"ל עם סעיפים שמגבילים את החשיפה המשפטית של ישראל, למשל שההסכם יחול רק על עובדים בענפים שקשורים לסחר המכוסה תחת הסכם האס"ח (ולא באופן כללי). כמו כן, גיבשנו נספח שמגביל את אופן קבלת תלונות מהציבור (שלב ראשוני שיכול להביא להתייעצות ברמת ממשלות ואף יישוב סכסוכים) ומונע, למשל, תלונות בגין מקרים שכבר נדונים בבית משפט מקומי או במסגרת הסכם עובדים ביטורלי.

סחר וסביבה

גם פרק זה מהווה תקדים עבור ישראל, ובנוי באופן דומה ל"סחר ועבודה", אך עם מנגנון קצת יותר חלש בתחום יישוב הסכסוכים – לא ניתן להטיל פיצוי כספי גם אם לא מצליחים לסכם על תכנית פעולה.

להבדיל מפרק העבודה, אין בפרק זה התייחסות לסטנדרטים בינ"ל, אלא כל מדינה קובעת את רמת ההגנה הסביבתית שלה. עם זאת יש מחויבות שלא לחרוג מרמה זו במטרה למשוך השקעות או להגביר סחר, וכן מחויבות לאכיפה יעילה של הדין הפנימי. כמו גם בתחום העבודה, הפרק כולל סעיפים על שקיפות, נאותות של תהליכים משפטיים ומנהליים לאכיפת הדין הפנימי, שיתוף פעולה בין הממשלות וכו'. כמו כן, הצדדים מכירים בכך שאין זה ראוי להשתמש ברגולציה סביבתית באופן שיהווה חסם מוסווה לסחר הביטורלי.

סחר אלקטרוני

ההסכם עם קנדה כלל, לראשונה מבחינת ישראל, פרק ספציפי על סחר אלקטרוני. בפרק הצדדים התחייבו שלא להטיל מכסים על מוצרים דיגיטליים המועברים באופן אלקטרוני (למשל תוכנות), לקיים חקיקה ומנגנונים להגנת הצרכן בתחום הסחר האלקטרוני, מנגנונים להגנה על מידע אישי, וכן לחלוק מידע ולשתף פעולה בתחומי חקיקה, רגולציה ואמצעים אחרים לעידוד הסחר האלקטרוני.

סחר ומגדר

פרק סחר ומגדר מהווה תקדים עבור ישראל, אך גם אחד ההסכמי אס"ח הראשונים בעולם בכלל אשר כולל פרק בנושא. הפרק מהווה חלק משמעותי של "סדר יום פרוגרסיבי" שמובילה ממשלת קנדה הנוכחית.

בפרק סחר ומגדר הצדדים הכירו בכך שסחר והשקעות הבינלאומיים הם מנועים לצמיחה כלכלית, וששיפור הגישה של נשים להזדמנויות והסרת מגבלות במדינותיהן מגבירים את יכולתן לעסוק בפעילויות כלכליות, הן מקומית והן בינלאומית. כמו כן, הצדדים אישרו מחדש את מחויבותם לקידום שוויון מגדרי וליישם את התחייבויותיהם על פי הסכמים בין-לאומיים העוסקים בשוויון מגדרי או בזכויות נשים שהוא צד להם. הצדדים סיכמו, בכפוף לזמינות המשאבים, לקיים פעילויות שיתוף פעולה על מנת ליישם, לנטר ולחזק את מדיניות ותוכניות לעידוד השתתפותן של נשים בכלכלות לאומיות ובינלאומיות. תחומי שיתוף הפעולה עשויים לכלול למשל קידום מנהיגות נשים ופיתוח רשתות נשים בעסקים ובמסחר, עריכת ניתוח מבוסס-מגדר ושיתוף שיטות ונהלים לאיסוף נתונים מפוצלים לפי מגדר, שימוש במדדים, וניתוח נתונים סטטיסטיים ממוקדי מגדר הקשורים לסחר.

סקטים קטנים ובינוניים – Small and medium-sized enterprises (SMEs)

ההסכם עם קנדה כלל, לראשונה מבחינת ישראל, פרק בנושא SMEs. במסגרת הפרק הזה, הצדדים סיכמו לקיים פעילויות שיתוף פעולה, כולל לזהות דרכים לסייע לעסקיים קטנים ובינוניים של הצדדים לנצל את ההזדמנויות המסחריות המוענקות על ידי הסכם ולהחליף ידע ולדון בניסיונות ובשיטות עבודה מומלצות של כל צד בתמיכה וסיוע ליצואנים שהם מיזמים קטנים ובינוניים

בנוסף, הצדדים התחייבו להקים או לקיים אתר אינטרנט נגיש לציבור המכיל מידע מעודכן מדויק אשר יכול להיות שימושי עבור SMEs המעוניינים בהזדמנויות שמספק הסכם זה.

יישוב סכסוכים – Dispute Settlement

הפרק המחודש מפרט את ההליכים הקשורים ליישוב סכסוכים אם נתגלה מחלוקת הנובעת מפרשנות, החלה, קיום או אי קיום של הוראות ההסכם. הוראות הפרק מאפשרות שימוש בהליכי פיוס, גישור ובוררות, כשהליך הבוררות מבוסס בעיקרון על הליכי יישוב סכסוכים שבמסגרת ה-WTO. תנאי מקדמי לפנייה להליכי בוררות הינו קיום התייעצויות בין המדינות. לפרק מצורפים שני נספחים: אחד, הדין בכללי פרוצדורה להליכי הבוררות, והשני, המחיל כללי אתיקה על בוררים ועל אחרים המעורבים בהליכי יישוב סכסוכים.

בפעם הראשונה בהסכם אס"ח של ישראל סוכם כי הדיונים של הבוררות יהיו פתוחים לקהל, אלא אם סוכם אחרת בין הצדדים. נושא זה היה חשוב ביותר לקנדה לאור עמדתם במו"מ בינלאומיים הרואה בשקיפות כעקרון-על. הנוסח כולל אפשרות להסדיר את הפרוצדורה בדרך שתמנע הפרעות של הדיון וכן מאפשרת דיונים בדלתיים סגורות במקרה ועולים נושאים חסויים (עסקיים או אחרים). חידוש נוסף

מינהל סחר חוץ
משרד הכלכלה

בפרק הוא האפשרות לצדדים שאינם צדדים לסכסוך להגיש עמדות בכתב לבוררים בנושא הסכסוך (הידוע כ - amicus curae - ידידי בית משפט). הנוסח כולל כללים מפורטים על מנת לצמצם את האפשרות להפיכת מוקד הסכסוך מנושא סחר לנושא פוליטי.

פרקים מוסדיים - ניהול ההסכם והועדה המעורבת

הפרק המחודש מפרט את תפקידי הועדה המשותפת שבה חברים נציגי שתי המדינות. הועדה המשותפת אחראית, בין היתר, על ניהול ההסכם והפיקוח על המשך פיתוחו. כל צד ימנה מתאם הסכם סחר חופשי ואלו יפעלו במשותף, בין היתר, לערוך הכנות למפגשי הועדה המשותפת, לקיים מעקב אחרי החלטות הועדה המשותפת, ולסייע לוועדה המשותפת בכל עניין אחר.

לפרטים על ההסכם ניתן לפנות אל:

אביגיל שטמלר פז, מחלקת הסכמי סחר בינלאומיים - טל': 02-6662156, דוא"ל:
Avigail.ShtamlerPaz@economy.gov.il

מסמך זה נועד למידע כללי בלבד ואינו מהווה פרשנות משפטית כלשהי